

Kirjaston tarjoamat tutkijapalvelut seuraavat aikaansa

26.2.2013 Tekijä Jyväskylän yliopiston kirjasto

Jyväskylän yliopistossa on seitsemän tiedekuntaa, joiden kaikista jatko-opiskelijoista vain pieni osa (noin 14 – 15 %) on kansallisuudeltaan muita kuin suomalaisia. Vuoden 2011 tietojen mukaan suhteellisesti eniten kansainvälisiä jatko-opiskelijoita oli informaatioteknologian tiedekunnassa ja Kauppakorkeakoulussa.

Kirjaston tutkijapalvelut kansainvälisille tohtorikoulutettaville

Jyväskylän yliopiston kansainvälisten tohtorikoulutettavien jakautuminen tiedekuntien kesken heijastaa ymmärrettävästi tieteenalojen luonnetta ja yleistä kansainvälistä kiinnostavuutta. Humanistisen tiedekunnan tohtorikoulutettavat tulevat todennäköisemmin Euroopasta kuin Aasiasta, kun taas kasvatustieteellisen tiedekunnan koulutustarjonta kiinnostaa eri puolilta Afrikkaa kotoisin olevia väitöskirjan tekijöitä.

Globalisoituvat koulutusmarkkinat eivät tarkoita yksinomaan sitä, että englannista tulee toinen opetuskieli. Jyväskylän yliopiston kirjastossa suomenkielisille tohtorikoulutettaville suunnatun koulutuksen suunnittelussa on lähdetty siitä, että väitöskirjan tekijä tuntee länsimaisen tieteen tekemisen eettiset arvot ja että hän hallitsee **tieteellisen tiedonhankinnan ja –hallinnan perusteet**. Jälkimmäinen tarkoittaa sitä, että jatko-opiskelija on jo maisteritutkintovaiheessaan tutustunut sekä kansalliseen että kansainväliseen tietoympäristöön ja osaa toimia tiedontarpeittensa edellyttämällä tavalla.

Unohtunutta osaamista aktivoidaan ja tiedonhankintataitoja päivitetään.

Tähän liittyy myös perusymmärrys tieteellisestä julkaisemisesta. Varttuneemmille tohtorikoulutettaville, joiden perusopintovaiheesta on ehtinyt kulua aikaa, tarjotaan ”preppauskurssi”, jolla unohtunutta osaamista aktivoidaan ja tiedonhankintataitoja päivitetään vastaamaan väitöskirjan tarpeita.

Keväällä 2013 Jyväskylän yliopiston kirjastossa on järjestetty ensimmäiset erityisesti kansainvälisille väitöskirjan tekijöille suunnatut kurssit. Jokaiselle kurssille on riittänyt opiskelijoita siinä määrin, että kurssit on voitu järjestää. Alku on ollut varovaisen lupaava.

Eniten huolta ja ahdistusta aiheuttaa tieteellisen toiminnan periaatteet ja eettiset kysymykset.

Kokemukset ensimmäisistä opetussessiosta osoittavat, että kansainvälisille jatko-opiskelijoille on tarjottava mahdollisuus tutustua uusiin tietoympäristöihin ja tiedonlähteiden sisältöihin, jotka voivat olla heille tyystin vieraita. Eniten huolta aiheuttavat kuitenkin länsimäisen tieteellisen toiminnan periaatteet ja ennen kaikkea eettiset kysymykset.

Määräaikaisella opiskeluluvalla yliopistoon tulleet kansainväliset jatko-opiskelijat asetetaan kohtuuttomaan tilanteeseen, sillä työskentelyn alkuvaiheessa heille harvoin kerrotaan, mitä plagiointi ja muu tieteellinen epärehellisyys seuraamuksineen tarkoittaa.

Syötteitä tutkijapalveluiden kehittämiseen

Suomen yliopistokirjastojen neuvosto julkaisi vuoden 2012 lopulla strategian (2013-2017), joka antaa suuntaviivoja myös kirjaston tutkijapalveluiden kehittämiseen. Strategiassa kriittisiksi menestystekijöiksi nostetuista toiminnoista osa on osattu ottaa huomioon Jyväskylän yliopiston kirjaston tutkijapalveluiden työryhmän kehittämistyössä. Kirjasto on ollut ainoana yliopistokirjastona mukana tutkijan tietoympäristön merkittävässä kehittämishankkeessa eli Kansallisessa digitaalisessa kirjastossa.

Painopiste on rinnakaistallentamisen ja oman julkaisuarkiston kehittämisessä.

Jyväskylän yliopiston kirjasto on panostanut niin ikään vahvasti julkaisuprosessien tukemiseen. Painopiste on ollut rinnakaistallentamisen tunnettavuuden ja yliopiston oman julkaisuarkiston kehittämisessä. Tämän työn erinomaisesta onnistumisesta kertoo se, että JYX paransi jälleen sijoitustaan ja nousi ensimmäistä kertaa 100 arvostetuimman julkaisuarkiston joukkoon maailmassa. (ks. lisää Pekka Olsbon artikkelista tässä Tietueessa)

Tutkijoille suunnatut kirjaston koulutukset ovat osa yliopiston tutkijakoulun valmiustaitojen opintotarjontaa. Tiedekuntien tohtorikouluille on myös erikseen räätälöityjä koulutuksia.

Työtä kirjasto(je)n tutkijapalveluilla kuitenkin riittää SYN:in strategian mukaisessa tavoitteessa integroitua tutkimusprosesseihin. Uusien tutkimuspalveluiden kehittäminen vaatii ymmärrystä siitä, miten tietoteknisessä ja informaatioympäristössä tapahtuvat muutokset kiteytetään ohjeiksi, opastukseksi ja tutkijan arkea tukevaksi toiminnaksi.

Tämä kaikki voisi tarkoittaa innovatiivisten oppimisympäristöjen ja tutkimusansioihin liittyvien palveluiden kehittämistä sekä selkeiden tutkimusdatan hallintaprosessien järjestämistä. Yliopistokirjastojen tutkijapalveluiden kehittäminen ei ole yksinäistä puurtamista oman tiedeyhteisön sisällä, vaan eri toimijat ovat tiiviissä yhteistyössä sekä kansallisiin että kansainvälisiin verkostoihin (ks. Mirja Laitisen [artikkeli](#) tässä Tietueessa).

Hyvä tieteellinen käytäntö

TENK eli tutkimuseettinen neuvottelukunta on julkaissut uudistetut ohjeet [hyvästä tieteellisestä käytännöstä ja sen loukkausepäilyjen käsittelemisestä Suomessa](#). Tutkimuseettisiä koskevat osuudet koskevat lähtökohdiltaan yliopistokirjastojen tutkijapalveluiden toimintaa. TENK:in laseeraama [tutkijan ansioluettelomalli](#) ja siinä tutkijan oman tieteellisen ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden arviointi, tarjoaa kirjastoille mahdollisuuden tarjota hyvinkin konkreettista tietoasiantuntijapalvelua. Jyväskylän yliopiston kirjasto tarjoaa sekä suomenkielisenä että englanninkielisenä Tunnista tutkimusansiosi –kurssin, joka soveltuu hyvin tutkijalle, joka pohtii, miten arvioida julkaisuutuotantoaan vaikuttavuuden tai julkaisujen saamien viittausten perusteella.

Tutkimuksessa noudatetaan tiedeyhteisön tunnustamia toimintatapoja.

Koulutussuunnittelussa ja erityisesti kansainvälisille väitöskirjantekijöille suunnatussa koulutuksessa voisi aivan erityisesti korostaa hyviin tieteellisiin käytäntöihin kuuluvia elementtejä eli muun muassa sitä, että tutkimuksessa noudatetaan tiedeyhteisön tunnustamia toimintatapoja. Näihin kuuluu rehellisyys, yleinen huolellisuus ja tarkkuus tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa ja esittämisessä sekä tutkimusten ja niiden tulosten arvioinnissa. Niin ikään laadukkaassa tutkimuksessa osataan soveltaa tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia ja eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä.

Tutkimuksessa toteutetaan tieteellisen tiedon luonteeseen kuuluvaa avoimuutta ja vastuullista tiedeviestintää tutkimuksen tuloksia julkaistaessa. Tutkijoiden kuuluu huomioida muiden tutkijoiden työ ja saavutukset asianmukaisella tavalla. Heidän tulee kunnioittaa muiden tutkijoiden tekemää työtä ja viitata heidän julkaisuihinsa asianmukaisella tavalla. Tutkijoiden on annettava toisten tutkijoiden saavutuksille niille kuuluva arvo ja merkitys omassa tutkimuksessaan ja sen tuloksia julkaistessaan.

Tutkimus suunnitellaan, toteutetaan ja siitä raportoidaan. Tämän jälkeen tutkimuksessa syntyneet tietoaineistot tallennetaan tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten edellyttämällä tavalla.

Marja Kokko

Informaatikko